

A közvetlen hatályú Európai Unió jogforrások és a munkajog, különös tekintettel az állami szerv fogalmára

A munkaügyi ellenőrzés rendszere

2020. november 30. hétfő

A JELEN ELŐADÁS AZ INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI MINISZTERIUM ÚNKP-20-2 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.

Pályázati azonosító: ÚNKP-20-2-I-DE-269

Készítette:

Herdon István

V. évfolyamos joghallgató

Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

Környezetjogi- és Munkajogi Tanszék

Konzulens: Dr. Zaccaria Márton Leó adjunktus

**DEBRECENI
EGYETEM**

Közvetlen hatály

- Ebben a körben megegyezik a terminológia az általános nemzetközi jogi fogalomhasználattal
- közvetlen hatályú nemzetközi (vagy uniós) jogi norma = egy nemzeti/tagállami egyén (akár természetes, akár jogi személy) által felhívható, hivatkozható egy nemzeti „hatóság” (bíróság vagy akár más hatóság) előtt.
- Uniós jogi terminológia: egy uniós jogi norma, tagállamban folyamatban lévő eljárásban, tagállami szervek előtt felhívható a nemzeti jog mellett (interpretációs segítség) vagy azzal szemben (uniós jog elsőbbsége)
- Uniós jog elsőbbsége: ha egy adott ügyben konfliktus van a nemzeti és az uniós jog között, a nemzeti bíróságnak félre kell tenni a nemzeti jogot és az uniós jogot kell alkalmazni
 - Ez viszont csak akkor tud teljesülni, ha az adott uniós jogi norma kapcsán a közvetlen hatály feltételei teljesülnek
 - Közvetlen hatály hiányában is van lehetőség az elsőbbség uniós-szintű kikényszerítésére, de nem az adott ügyben

**DEBRECENI
EGYETEM**

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

Új Nemzeti
Kiválóság Program

A közvetlen hatály dimenziói és feltételei

- Dimenziók: vertikális (egyén vs. tagállam), horizontális (egyén vs. egyén)
- Alapító szerződések (EUSz., EUMSz.): nem minden rendelkezésnek (vertikális és horizontális)
 - Csak az olyan rendelkezései, amelyek világosak ÉS egyértelműek ÉS feltétel nélküliek
 - Az uniós jog Szerződésekben lefektetett alapelvei mindenképpen, például állampolgárságon alapuló diszkrimináció tilalma (EUMSz. 18. cikk)
- Rendeletek (pl.: „GDPR”): automatikusan közvetlenül alkalmazható (vertikális és horizontális)
 - jogirodalmi vita: közvetlen hatály vs. közvetlen alkalmazhatóság
- Irányelvek (pl.: 2000/78/EK irányelv): nem minden rendelkezésnek (csak vertikális!)
 - Csak az olyan rendelkezései, amelyek világosak ÉS egyértelműek ÉS feltétel nélküliek ÉS az átültetési (implementációs) határidő letelt ÉS a tagállam nem ültette át őket határidőre VAGY nem megfelelően ültette át őket.
 - Csak egyén által tagállammal szemben hívható fel – vertikális közvetlen hatály
- További, most nem releváns kérdések: Alapjogi Charta, nemzetközi szerződések (pl.: EJEE), uniós határozatok közvetlen hatálya

**DEBRECENI
EGYETEM**

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

ulka
Új Nemzeti
Kiválóság Program

Az irányelvek közvetlen hatályának feltételrendszere

- Saját csoportosítás, amelyre a kutatással érintett döntések vezettek:
 - Anyagi jogi feltételek
 - világos (egyértelmű)
 - kellően pontos (egyértelműen fogalmaz meg valamely kötelezettséget)
 - feltételnélküli (nem tartalmaz feltétel, nem függ tagállami egyéb végrehajtó aktustól)
 - a tagállam határidőben nem vagy nem megfelelően ültette át
 - Eljárásjogi feltétel
 - állammal szemben hívható fel
 - Ki minősül államnak?

**DEBRECENI
EGYETEM**

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

Új Nemzeti
Kiválóság Program

Állami szerv fogalma 1.

- az EUB az elmúlt évtizedek alatt (látszólag) kimunkáltató az irányelvek közvetlen hatályának feltételrendszerét, ideértve a (tag)állam fogalmát
- látszólag, mert alapos vizsgálat után észrevehető, hogy nehéz egy explicit megadni egy halmazt, amely ide kapcsolódik
- az állam fogalma azért is nagyon fontos, mert az EUB deklarálta:

Az állammal szemben az egyes közvetlen hatállyal rendelkező irányelvek felhívhatók tekintet nélkül arra, hogy az munkáltatóként vagy éppen közhatósággént jár el.

Állami szerv fogalma 2.

- az állami hatóság (hazánkban: 2016. CL. törvény [Ákr.] 9.§)
 - „hatóság az a szerv, szervezet vagy személy, amelyet (akit) törvény, kormányrendelet vagy önkormányzati hatósági ügyben önkormányzati rendelet hatósági hatáskör gyakorlására jogosít fel vagy jogszabály hatósági hatáskör gyakorlására jelöl ki”.
- önkormányzat (területi és decentralizált hatóságai, valamint települési önk. egyaránt)
- szervek,
 - amelyek jogi formájuktól függetlenül, hatóság döntése alapján és ellenőrzése mellett közszolgáltatást nyújtanak, és amelyeknek evégett a magánszemélyek közötti jogviszonyokra alkalmazandó szabályokból eredőkhöz képest lényegesen több jogosítványuk van
- továbbá álláspontom hazánkban minden olyan szerv, amely az Áht. 3. § szerint az államháztartás valamely alrendszerébe tartozik
- Szürke zóna
 - Közszolgáltatási szerződéses kötelmek?
 - Koncesszióköteles tevékenységek?
 - Olyan társaságok, ahol a tulajdonosi szerkezet szerint az állami befolyás nem állapítható meg, ám bizonyos társasági jogi kikötések alapján egyes jogai, bizonyos döntésekben ezt eredményezhetik?

**DEBRECENI
EGYETEM**

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

Új Nemzeti
Kiválóság Program

Carmela Carratù és a Poste Italiane SpA kérdések 1.

- Milyen tárgykört (témakört) fed le az eset?
- Van-e tagállamok közötti szabad mozgás az esetben?
- Van-e jogharmonizáció az esetben?
 - Ha igen, milyen mélységű?
 - Ha igen, milyen eszközzel (jogforrással) történik a jogharmonizáció?
 - Ha igen, milyen kérdésre vonatkozik?
- Ha nincs jogharmonizáció, akkor milyen rendelkezések alkalmazhatók?

**DEBRECENI
EGYETEM**

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

Új Nemzeti
Kiválóság Program

Carmela Carratù és a Poste Italiane SpA kérdések 1.

- Mi a releváns jogi kérdés?
 - Mit mond erről az irányelv?
 - Mit mond erről a nemzeti jog?
- Van-e elsőbbsége (az adott ügyben) az uniós jognak?
 - Vizsgálat: közvetlen hatályú-e a nemzeti jognak nem megfelelő uniós jogi rendelkezés?
- Megfelelő egy minimális harmonizációra törekvés mellett az alábbi nemzeti kikötés?
- Alapíthat-e jogot a munkavállaló a jelen ügyben az irányelvre, félretéve a nemzeti szabályozást?

**DEBRECENI
EGYETEM**

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

Új Nemzeti
Kiválóság Program

1999/70/EK irányelv

- A megkülönböztetés tilalmának elve (4. szakasz)
 - A foglalkoztatási feltételek szempontjából a határozott időre foglalkoztatott munkavállalók nem részesülhetnek kedvezőtlenebb bánásmódban, mint a velük összehasonlítható, állandó munkavállalók, csupán azért, mert határozott idejű munkaszerződéssel vagy munkaviszonnyal rendelkeznek, kivéve, ha az eltérő bánásmód objektív alapon igazolható.

**DEBRECENI
EGYETEM**

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

Új Nemzeti
Kiválóság Program

Állami szerv fogalma a jelen ügyben

- jogi formájuktól függetlenül, hatóság döntése alapján és ellenőrzése mellett közszolgáltatást nyújtanak, és amelyeknek evégett a magánszemélyek közötti jogviszonyokra jellemzőnél lényegesen több jogosítványuk van (ítélet)
- Poste Italiane tulajdonosa teljes egészében az olasz állam, egyetlen részvényese, a gazdasági és pénzügyminisztérium révén. (ítélet)
- Ez tágabb fogalom, amennyiben – amint azt a Bíróság kimondta – „a közösségi irányelveken alapuló kötelezettségek kötelezik azokat a szervezeteket vagy szerveket, amelyek valamely közhatalmi szerv vagy az állam felügyelete, illetve ellenőrzése alá tartoznak”. (főtanácsnoki indítvány)
- Ezen túlmenően az állam és a Corte dei Conti (számvevőszék) gyakorol felügyeletet felette, amelynek egyik bírója jelen van az igazgatótanácsában. A végzés hozzáteszi, hogy a Poste Italianét különböző ágazatokban, ideértve a postai ágazatot, egyetemes szolgáltatások nyújtásával bízta meg a minisztérium, aki az általános felügyeleti és számviteli ellenőrzési jogkört gyakorolja. Továbbá a Poste Italiane költségvetése az állami költségvetéshez kapcsolódik, és az állam nyújt pénzeszközöket e szolgáltatásnyújtási kötelezettség költségeinek fedezésére.(főtanácsnoki indítvány)

**DEBRECENI
EGYETEM**

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

ulka
Új Nemzeti
Kiválóság Program

Milyen eszköz(ök)höz lehet nyúlni akkor, ha nem áll fenn egy adott jogforrás közvetlen hatálya?

- Kodifikált alapelvek: életkor alapú diszkrimináció tilalma esetén az EUMSZ. 18. cikk (2000/78/EK irányelv átültetései határideje még nem telt – Mangold ügy)
- Közvetett hatály: a tagállami bíróságnak közvetlen hatály hiányában is úgy kell értelmeznie a nemzeti jogot, hogy az megfeleljen az EU jog közvetlen hatállyal nem bíró normáinak ()
 - Terjedelme: nem vezethet a nemzeti jog szempontjából contra-legem jogértelmezéshez!
- Felelősség az uniós jog tagállam általi megsértéséért (Francovich ügy)
- Érdeklődés esetén ajánlott esetjog:
 - 41/47. Van Duyn kontra Home Office,
 - C-17/17 – Hampshire,
 - C-194/08 – Gassmayr,
 - C-168/18 - Pensions-Sicherungs-Verein,
 - C-271/91 – Marshall,
 - C-103/88 - Fratelli Costanzo kontra Comune di Milano,

**DEBRECENI
EGYETEM**

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

**Új Nemzeti
Kiválóság Program**

Ajánlott olvasmányok érdeklődők számára

- CSÁSZÁR Mátyás: Az irányelvek közvetlen hatálya. In: Acta Juridica et Politica, Szeged, 1998; http://acta.bibl.u-szeged.hu/37769/1/juridpol_054_fasc_004.pdf (2020. 11. 27.)
- BLUTMAN László: Az Európai Unió joga a gyakorlatban. Budapest, Hvg-Orac Lap- és Könyvkiadó Kft., 2010.
- Nigel FOSTER: EU Law (Directions). Oxford, Oxford University Press, 2020.
- NÁDAS György - RAB Henriett - SIPKA Péter - ZACCARIA Márton Leó: Az egyenlő foglalkoztatás követelménye a változó munkajogi elvárásokat tükröző HR tendenciák keretei között. Budapest, Hvg-Orac Lap- és Könyvkiadó Kft., 2018. https://munkajogilap.hu/wp-content/uploads/ebooks/Egyenlo_foglalkoztatas_2018_HU.pdf (2020. 11. 27.) (e-könyv)
- HERDON István: Széthúzás az összetartásban: Az Európai Unió Bíróságának munkavállalókat megkülönböztető joggyakorlata. In: SJE Nemzetközi Tudományos Konferencia konferenciakötete, Komárom, Szlovákia, Selye János Egyetem, 2020. (megjelenés alatt)

**DEBRECENI
EGYETEM**

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

Új Nemzeti
Kiválóság Program

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!

Herdon István

V. évfolyamos joghallgató, tanszéki demonstrátor

E-mail: istvan.herdon@gmail.com

Tel.: +36 30 526 1633

Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar

Környezetjogi- és Munkajog Tanszék

**DEBRECENI
EGYETEM**

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLÓGIAI
MINISZTERIUM

Új Nemzeti
Kiválóság Program